

skog predloga gg. Tešmana Nikolića i drugova o ukidanju koncesije date g. Svetožaru Rašiću za seču šume u V. Jastrepcu.

Primate li, gospodo, ovo kao 1. tačku? (Primamo — ne primamo.) Ima reč g. Vujičić.

Milorad Vujičić: Što se tiče ovoga Odbora za neke koncesije, mi imamo opšti Odbor za sve koncesije i ja mislim, da ovo treba uputiti ovom Odboru; pa neka on to radi, a ne da biramo posebni Odbor. (Glasovi: Tako je!, prima se!)

Predsednik Miša Trifunović: Ovo nećemo staviti na dnevni red, nego ćemo tome Odboru uputiti.

Kao 2. tačka dnevnoga reda za iduću sednicu stavljam predlog g. Angjelića za zakonsko tumačenje čl. 45. budž. dvan. za 1921. god.

A kao 3. tačku pretres izveštaja pododbora o Državnom Savetu. (Prima se.)

Današnju sednicu zaključujem, a iduću zaključaću prema prilikama, prema sednici skupštinskoj.

(Sednica je zaključena u 11 sati.)

LXVI. SEDNICA
ZAKONODAVNOG ODBORA
NARODNE SKUPŠTINE
 KRALJEVINE
 SRBA, HRVATA I SLOVENACA

držana 4. aprila 1922. god. u Beogradu.

Predsedavao Predsednik **Miša Trifunović:**

Zamenik sekretara **Pavle Angjelić.**

(Početak u 11 i 15 prije podne.)

Predsednik Miša Trifunović: Otvaram 66. redovnu sednicu Zakonodavnog Odbora. Izvolite čuti protokol prošle sednice.

Zamenik sekretara **Pavle Angjelić** čita protokol 65. sednice Zakonodavnog odbora.

Predsednik Miša Trifunović: Ima li primedaba na protokol? (Nema.) Objavljujem, da je protokol prošle sednice primljen.

Čast mi je izvestiti Zakonodavni Odbor, da je pododbor za proučavanje zakonskoga predloga o rasprostiranju važnosti zakona o uređenju okruga i srezova za Srbiju na teritoriji bivše Kraljevine Crne Gore podneo svoj izveštaj, koji će se staviti na dnevni red na jednoj od idućih sednica.

Sada prelazimo na dnevni red. Na dnevnom redu je: Izbor odbora za proučavanje zakonskoga predloga o izmeni zakona o izboru narodnih poslanika i zakona o biračkim spiskovima. Kako smo se prošlog puta sporazumeli, za ovaj pododbor trebalo bi izabrati 11 članova. Medjutim ja ne vidim ovde dovoljan broj poslanika iz sviju grupa. Zbog toga dajem 5 minuta odmora da se grupe o ovome sporazumu.

(Nastaje odmor. — Posle odmora.)

Predsednik Miša Trifunović: Dozvolite, gospodo, da vam saopštim imena članova pojedinih pododbora.

U pododbor za proučavanje zakonskih predloga o izmenama zakona za izbor narodnih poslanika i o biračkim spiskovima izabrana su ova gospoda:

1. M. Moskovljević, 2. K. Timotijević, 3. V. Vilder, 4. Sveta Popović, 5. Ljuba Jovanović, 6. Ninko Perić, 7. Živko Prodanović, 8. E. Kristan, 9. dr. Janko Šimrak, 10. Jovan Gjonović, 11. Hrasnica, 12. Drogenik.

U pododbor za proučavanje predloga zakona o Glavnoj Kontroli izabrana su ova gospoda:

1. M. Gjuričić, 2. M. Vujičić, 3. R. Filipović, 4. J. Magovčević, 5. R. Agatonović, 6. P. Čubrović, 7. E.

Kristan, 8. J. Gjonović, 9. J. Jovanović, 10. Hrasnica, 11. Rajar, 12. Dulibić.

U pododbor za proučavanje predloga zakona o rasprostiranju važnosti zakona o Državnom Računovodstvu na celu teritoriju izabrana su ova gospoda:

1. S. Sećerov, 2. Rajčević, 3. Lazić, 4. Tajić, 5. Magovčević, 6. Sarajlić, 7. Pušenjak.

Primate li gospodo ove pododbore? (Primamo.)

Prelazimo na 4. tačku dnevnog reda: Pretres predloga nar. poslanika g. Pavla Angjelića za zakonsko tumačenje čl. 45. zakona o budžet. dvanacstinama za 1921. god. Ima reč g. Pavle Angjelić.

Pavle Angjelić: Gospodo kad je Zakonodavni Odbor rešavao o uredbi za 6 dvanacstina 1921. god., onda je u čl. 45., po predlogu g. Vujičića i diskusiji koja se onda vodila u Zakonodavnom Odboru, donet tekst čl. 45. po kome se skraćuje menjanje državnog novca po kursu svima onim studentima, koji ne završe svoje studije ove godine, a za medicinare do 1. jula 1923. god. Medjutim u mom govoru, ja sam onda i pomogao predlog g. Vujičića i izrazio, — što stoji u stenografskim beleškama napisano, — da g. Ministar jednim pravilnikom to pitanje reguliše predviđajući važnost školovanja onih studenata na strani, koje grane nauke nisu zastupljene na našem Univerzitetu. Kako je onda, kao što je svima vama poznato, bila velika hitnja u reviziji tih uredba, onda je g. Ministar pročitao jedan tekst na koji smo u onoj hitnji pristali i taj tekst je ušao u zakon. U zakonu je rečeno, i možete se uveriti, da se kraj i završetak školovanja odnosi samo na one studente, koji se mogu školovati na našem Univerzitetu. Za medicinski fakultet, odnosno za one studente koji ne mogu da nastave kod nas školovanje ako se otuda vrata i za one grane nauka, za koje mi nemamo kod nas fakultete na univerzitetu, za njih je produženo, da se menjanje novca nastavi do kraja 1923. godine, misleći da će onda biti u mogućnosti država da podnosi tu razmenu, da od te razmene ne će biti velike štete po državnu kasu, ili ako se nadje za potrebno da se to menjanje produži i dalje. Medjutim g. Ministar nije hteo da pita rektorat univerziteta te da u sporazumu s njim za one grane nauka, koje nisu predviđene kod nas na univerzitetu, poštedi stu-

dente, nego je sam doneo jedno rešenje oduzevši pravo menjanja novca po državnom kursu svima studentima, izuzimajući samo one, koji završavaju 1923. god. do 1. jula. Medjutim i tu je g. Ministar pogresio, jer u Francuskoj ima studenata kojima su priznate ratne godine, te će tako dobiti po dva semestra. Gospodin Ministar je priznao pravo na razmenu samo onima, koji imaju osam semestara, a medjutim i onima, koji imaju šest semestara, priznato im je, da će svršiti godinu dana pre, kao što je to i učinjeno po drugim državama, pa i kod nas nije priznao. Ja sam povodom toga podneo jedno pitanje na g. Ministra Finansija i molio ga, da on to svoje rešenje izmeni onako kako u zakonu kaže. Ja sam mu u tom pitanju kazao, da njegovo rešenje ne bazira na dotičnom članu zakona o budžetskim dvanaestinama i da ja kao zakonodavac nisam tako mislio, kad sam rešavao o tom članu zakona, pa da tako nije mislio ni sam predlagáč g. Vujčić, niti se iz njegovog govora u stenografskim beleškama može viditi a ni moga, da to treba da važi za sve. Ja sam govorio da studentima, koji ne polažu ispit ili čiji su roditelji bogati, tu pomoć treba uskratiti, što je objasnio i g. Voja Lazić, potpomazući moj predlog. Ja sam tražio dalje, da se ova razmena reguliše jednim pravilnikom, a g. Ministar je prošao preko toga i nije hteo da sasluša rektora univerziteta za one grane nauke, koje nisu zastupljene na našem univerzitetu. Gospodin Ministar mi je na moje pitanje odgovorio, da je svoje rešenje o promeni novca po državnom kursu doneo tačno u smislu zakona ovako: »Istina u jednoj rečenici toga teksta, koji govori o promeni novca studentima, ne stoji izrično: Koji završavaju svoje studije do kraja 1923. godine, ali se to po gramatičnom i logičnom tumačenju razume i u drugoj rečenici«. Dakle ovo njegovo logično i gramatično tumačenje dovelo je dotle, da mnogi naši studenti na strani moraju da prekinu svoje školovanje i da se vrate u otačbinu samo zbog ovoga i ako ovde na univerzitetu nemaju odgovarajuće grane nauke, odnosno medicinari nemaju drugu i treću godinu, gde bi mogli nastaviti svoje studije. Zbog toga sam ja podneo ovaj predlog za tumačenje, t. j. da Zakonodavni Odbor dá g. Ministru drugu osnovu za rešenje ovoga pitanja, koje bi bilo pravedno i koje bi bilo bazirano na mišljenju rektora univerziteta, te da se izidje na susret svima onima studentima, koji studiraju one grane nauka, koje na našem univerzitetu nisu zastupljene, da im se da mogućnost da završe svoje školovanje, koje su već započeli i da ne bi morali biti prinudjeni da napuštaju svoje studije. To se naročito odnosi, u koliko sam ja razgovarao i u Ministarstvu samom priznaju, da se to naročito odnosi na industrijsku hemiju i hidrotehniku, za one studente, koji studiraju u Holandiji i drugde. To će se znati samo po samom sporazumu sa rektorom univerziteta.

Zato sam ja predložio i molim Zakonodavni Odbor, da donese jedno svoje objašnjenje, koje će glasiti ovako:

»Član 45. zakona o budžetskim dvanaestinama za 1921. god. prestao je važiti, jer u finansijski zakon o dvanaestinama za januar i februar, mart i april nije ponovo unet.

Rešenje gospodina Ministra Finansija o promeni novca studentima medicinarima i onih grana nauka, čije se obrazovanje ne može dobiti na našem univerzitetu, a što će se jednim pravilnikom utvrditi menja se i saobrazuje se potrebi i važiće do kraja

jula 1923. god tako, da u školovanju tih studenata ne bude naglog potresa i prekida u nevreme, zbog promene novca po državnom kursu nužnog za izdržavanje i školovanje njihovo.

Pravilnik, koji reguliše ovo pravo studentima, propisace gospodin Ministar Finansija po saslušanju rektora univerziteta, odnosno grana nauke, koje nisu još ovde dovoljno zastupljene na univerzitetu i za koje će trebati, da se studentima vrši promena novca po državnom kursu, da bi mogli završiti svoje započete studije. Ovo ne važi za sve studente, koji od 1. 1. 1922. god. odu na stranu radi školovanja.

Sam ovoga gospodin Ministar uskraćuje promenu državnog novca i jednoga potrebnoga minimuma onim studentima našim, koje je francuska država uzela kao svoje stipendiste. I sad on neće da odredi svojim pravilnikom jednu sumu novca, da i taj student može dobiti od svoje roditeljske kuće novaca, jer mu neće biti dovoljno ono, što dobija od francuske vlade. I to bi trebalo obuhvatiti tim pravilnikom, te da studenti kao francuski stipendiste mogu dobiti od svoje kuće novaca i neka se to normira pravilnikom.

Gospodin Ministar se brani time, kako država mnogo troši, kako troši velike sume na to menjanje novca i kako to ne može više da izdrži. Medjutim ja ne nalazim opravdanje, da mi treba da štedimo na tome, te da ne damo novca onoj omladini, koju smo mi sami, odnosno naše prilike, gonile na stranu, da dobijemo dobre stručnjake u našoj zemlji za one grane nauke, koje mi nemamo ovde; naročito oskudevamo u medicini. Ja zato molim Zakonodavni Odbor, da ovaj moj predlog primi.

Predsednik Miša Trifunović: Dozvolite mi, gospodo, da vam obratim pažnju na ovo. Član 45., kome smo mi doneli jednu dopunu, tiče se samo promene novca studentima na strani. Taj tako izmenjen član sa uredbom postao je zakon i ja ću samo da vam obratim pažnju, da sumnjam da ćemo mi, Zakonodavni Odbor, moć i imati prava da tumačimo zakon. Član 45. je sada zakon i mi možemo ući u jedan posao koji može biti vrlo nezgodan. Izvolite da o tom diskutujemo. Ja sam zvao i g. Ministra da dodje, jer ovo je jedno veliko generalno pitanje našeg delokruga. (**Ljuba Jovanović:** Molim za jedno objašnjenje). Izvolite.

Ljuba Jovanović: Postavlja se pitanje, da li je Zakonodavni Odbor vlastan to da čini ili Narodna Skupština.

Predsednik Miša Trifunović: Jeste. Ina reč g. Rajčević.

Milosav Rajčević: Zakon o budžetskim dvanaestinama donela je Skupština. To, što ima da radi Zakonodavni Odbor, predvidjeno je u Ustavu. Nigde nije predvidjeno, da Zakonodavni odbor tumači zakone ili da donosi zakone druge, nego li su oni koji su predvidjeni Ustavom. Kad bismo tu stvar preduzeli, mi bismo mogli proširiti našu nadležnost. Medjutim naša nadležnost odredjena je u Ustavu i ona je odredjena kao izuzetak od opšteg pravila. Jer zakon se donosi u Skupštini, a Zakonodavni Odbor je deo Skupštine i kad Ustav ne daje Zakonodavnom Odboru puno ovlašćenje da sve zakone i sva tumačenja donosi, onda samo to tumačenje mora biti striktno i samo ono što je predvidjeno Ustavom, samo to može biti nadležnost Zakonodavnog Odbora. Ovo je medjutim sasvim druga stvar i nije predvidjeno ovlašćenje Ustavom, koje se daje Zakonodavnom Od-

boru, te prema tome Zakonodavni Odbor nije nadležan za tumačenje Zakona, već samo Narodna Skupština. Zato ja mislim, da mi treba da odbacimo ovaj predlog zakonski o tumačenju ovoga člana i da se uputi Skupštini. (**Pavle Angjelić:** To je uredba, za to je nadležan Odbor).

Predsednik Miša Trifunović: Ima reč g. Gjurčić.

Marko Gjurčić: Gospodo, ja se potpuno slažem sa govorom g. predgovornika. Zakonodavnom Odboru je delegirana izvesna vlast. On u tim predmetima, gde mu je vlast može biti delegirana, vrši svoju dužnost i ima prava da je vrši. Proširenjem njegove vlasti morali bismo zadirati u vlast Narodne Skupštine. Tumačenje zakona pripada Narodnoj Skupštini. Za tumačenje zakona mi nismo vlasni. Mi bismo na taj način, ako bismo se upustili u tu stvar, primili na sebe vlast koju nam ne daje Ustav. Mi bismo uzeli vlast Narodne Skupštine, jedan deo najveće vlasti koju ona ima, da ona tumači zakone ili da je to tumačenje obavezno u državi. Ja mislim, da mi nemamo te vlasti i da učinjeni predlog ne možemo primiti.

Predsednik Miša Trifunović: Ima reč g. Ministar Pravde.

Ministar Pravde dr. **Laza Marković:** Ja sam htio da kažem dve tri reči u prilog ovoga mišljenja poglavito za to, da se stvar vidi sasvim jasno kakva je. Vi se sećate, kad smo gradili Ustav još u Ustavnom Odboru, da je onda pao predlog, da se na neki način ubrza rad oko izjednačenja zakonodavstva. I taj predlog, u onoj formi kako je bio učinjen, nije bio usvojen. Nije se primila ideja da se stvori jedno malo skraćeno u minijaturi zakonodavno telo, nego je ostalo to, da zakone donosi i dalje Narodna Skupština, ali po jednom skraćenom postupku. Prema tome svaki zakonski predlog ima se podneti Narodnoj Skupštini i ako se on odnosi na izjednačenje zakonodavstva ili uprave, onda ga Skupština upućuje Zakonodavnom Odboru, koji ga kao Odbor Skupštinski po ustavnom ovlašćenju ispituje i kad ga on reši po svom postupku, onda Skupština po tome predlogu glasa, prima li ga ili ne prima. Po Ustavu je predviđeno, da taj Zakonodavni Odbor i sam bez ikakve intervencije skupštinske u odredjenom roku — Vi znate koji je taj rok — preglada i pretrese sve uredbe i sve privremene zakone i sva ministarska rešenja zakonskog karaktera. I samo za te predloge i za ta pitanja do odredjenog roka imao je Zakonodavni Odbor da donese svoju odluku i tu je Zakonodavni Odbor doista imao, može se kazati, kao funkciju nekog posebnog zakonodavnog tela stvorenog samim Ustavom. Tu funkciju Zakonodavni Odbor, Vi znate, kako je svršio. On je jedan deo tih uredaba izmenio, potvrdio ili odobrio i to je sad redovno zakonodavstvo. Ono što Odbor nije dirao, to je ostalo da važi kao zakon i mi se danas, posle krajnjeg roka od 28. novembra, nalazimo, gospodo, u sasvim normalnom položaju, mi imamo zakonodavno telo. Zakonodavni Odbor, koji danas funkcionise, jeste jedan skupštinski Odbor, koji ima o zakonskim predlozima, koji mu preko Skupštine budu upućeni, a tiču se izjednačenja zakonodavstva, da da svoje mišljenje, da donese svoju odluku. Nikakve druge funkcije Zakonodavni Odbor nema. Prema tome, a za pitanje tumačenja, koja imaju zakonodavni karakter, Zakonodavni Odbor, ovakav kakav je sada, apsolutno nema pravne osnove, da

može da rešava o njima. Ja razumem to i ja se tu slažem, a može biti da se malo i razlikujem, jer ne znam, da li tako misli g. Gjurčić da bi ako bi neko podneo predlog o razumevanju jednoga člana jedne zakonske uredbe, ako bi se podneo zakonski predlog o autentičnom tumačenju, za to tumačenje bio kraći postupak, pošto se taj predlog odnosi na izjednačenje zakonodavstva. Odluku bi imao da donese Zakonodavni Odbor a posle njega bi imala Skupština da glasa. Ali sam Zakonodavni Odbor iz svoje sredine, ja mislim, da nema oslonca da može podnositi predloge ni po Ustavu ni po kom zakonskom propisu. Ja mislim, da ne treba da idemo tim putem. Mi se trudimo da dokažemo, da je Zakonodavni Odbor jedan Skupštinski Odbor a da odluke donosi Skupština u celini. Zakonodavni Odbor je jedan skupštinski odbor i on ne može podnositi kao takav predevnim putem nikakve zakonske predloge pa ni predloge o autentičnom tumačenju jednog zakonskog propisa.

Pavle Angjelić: U koliko se ja sećam, mi smo pre izvesnog vremena tumačili nešto po zahtevu g. Ministra Saobraćaja odnosno doneli smo takvu odluku, da bi g. Ministar imao osnova za dalji svoj rad. Isti takav slučaj bio je u Finansijskom Odboru po predlogu g. Ministra Prosvete. Ja nisam ni tražio tumačenje ovoga člana, da ima zakonsku formu da se član izmeni, nego sam tražio mišljenje Zakonodavnog Odbora, da je tumačenje g. Ministrovo pogrešno i da Zakonodavni Odbor drukčije misli. Ja tražim, da se Zakonodavni Odbor složi samnom i da mi, koji smo bili nadležni da rešavamo o uredbama i što smo mi rešili u Ustavom odredjenome roku, imamo sada da iznesemo g. Ministru svoje mišljenje, da on ne može gramatički i logički da tumači, kao što je pogrešno i tumačio, i ja držim, da smo obavezni mi, koji smo o tim stvarima rešavali, da iznesemo svoju misao, da se ne slažemo sa tim logičkim i gramatičnim tumačenjem g. Ministra Finansijska, po kome tumačenju imaju da pretrpe naše stipendiste u svome obrazovanju. Mi koji smo govorili, ja g. Vujičić i g. Lazić nismo imali nameru da presećemo ovako kao što je presecao g. Ministar Finansijska i u polovini semestra da se oduzima pomoć studentima tako, da ne mogu da svrše studije. G. Vujičić i sam zna da smo govorili, da se ne bi u polovini studija presećala pomoć studentima, da i on nije predložio tako, da Ministar Finansijska preseće tu pomoć kao ostrim sabljom, nego da se to produži i da ima izvesnih stepenića i da se tako vodi računa o obrazovanju tih mladića. Zato ja molim Zakonodavni Odbor, da se saglasi samnom, da se ovo ne smatra kao neko novo tumačenje Zakonodavnoga Odbora, nego kao jedno mišljenje Zakonodavnoga odbora o tome predmetu te da bilh na taj način ja mogao da uputim drugo pitanje na g. Ministra Finansijska, da njegove logičke i gramatičke zaključke drukčije izvede.

Predsednik Miša Trifunović: Ima reč g. Vujičić.

Izvestilac **Milorad Vujičić:** Gospodo, ja nisam mislio o dvoime predmetu da govorim, ali kako se g. Pavle Angjelić dotakao moga govora, ja hoću da kažem nekoliko reči. Pravo da vam kažem ja se slažem sa ovim što je g. Pavle Angjelić kazao, da je nepravedno učinjeno za studente, da studenti koji ne studiraju ovdje nego na strani, ostanu bez pomoći. Ali, gospodo, kod jasnog propisa zakonskog mi sada ne možemo ništa menjati ni tumačiti. Po mome mišljenju g. Pavle Angjelić treba da traži onaj put i način, kako je